

**ILO'NUN 193 SAYILI TAVSİYE KARARLARI IŞIĞINDA
KOOPERATİFÇİLİK POLİTİKALARI VE YASAL DÜZENLEMELER
KONULU ULUSLARARASI KONFERANS
(25-26 KASIM 2004)
TÜRKİYE MİLLİ KOOPERATİFLER BİRLİĞİ GENEL BAŞKANI
MUAMMER NİKSARLI'NIN AÇILIŞ KONUŞMASI**

Sayın Bakan, Sayın Başkanlar, Sayın Konuklar hepinizi en iyi dileklerle selamlıyorum.

Türkiye'nin AB'ye katılmak konusundaki inançlı çabası ve bu nedenle gerek Ülkemizde gerekse AB'de yapılmakta olan uyum çalışmalarının çok yoğunlaştığı bir zamanda bu toplantının Ankara'da yapılması daha çok önem taşımaktadır.

Bu konferansın Ülkemizin siyasetçileri, kamu yöneticileri ve kooperatifçileri açısından bilgilendirici ve yararlı olacağına inanıyorum. Ayrıntılı açıklamaları daha sonra yapmak üzere Ülkemiz Kooperatifçiliği ile ilgili bir tespit yapmak istiyorum. Bu tespitim konferansın konusu ile sınırlı olacaktır.

Ülkemizde kooperatifler eski Türk Ticaret Kanunu içinde ilk kez düzenlenmiş bu arada Tarım Satış ve Tarım Kredi Kooperatifleri 1930'lu yıllarda iki ayrı özel yasayla kurulup faaliyete geçmişlerdir.

Bağımsız olmayan bu kooperatifler devletin kontrolünde faaliyetlerini sürdürmüşler ve zamanla devletle kooperatifler o kadar iç içe girmişlerdir ki kırsal kesimdeki halk, kooperatifleri bir devlet kuruluşu, kooperatif çalışanlarını da devlet memuru olarak algılamışlardır. Kooperatifler geçen zaman içerisinde hantal, verimli olmayan, sürekli zarar eden birer yapı haline gelmişlerdir. Bu durumu düzeltmek için zaman zaman yeni yasalar çıkarılmış ve hatta bunlardan birisi için Dünya Bankasından yeniden yapılandırma amaçlı kredi alınmıştır. Yeniden (7 kişilik) Yapılandırma Kurulu kurulmuş bu kurulda kooperatifler bir üyeyle temsil edilmişlerdir.

Haziran 2000’de çıkarılan 4572 sayılı yasa ve buna bağlı düzenlemelerle bu kooperatifler son yıllarda hızlı bir bağımsızlaşma ve demokratikleşme sürecine girmişlerse de eski tahribatların ve alışkanlıkların giderilmesi kolay olmayacaktır.

Bağımsız ve demokratik kooperatiflerin kurulmasını ve çalışmalarını düzenleyen yasa 1969 yılında yürürlüğe girmiştir. Böylelikle **Ülkemizde halen üç ayrı kooperatif yasası yürürlükte bulunmaktadır.**

Sonuç olarak açıklıkla söyleyebilirim ki devletin kontrolünde, yönetimlerine ve kararlarına devletin müdahale ettiği kooperatifler sonuçta zor durumda kalmış yeniden yapılandırılmak ve zarardan kurtulmak için dış krediye ihtiyaç duyar noktaya gelmişlerdir. Ancak devletten yardım almayan kooperatifler daha çok gelişmişlerdir. Çünkü **Ülkemizde “YARDIM ETME” veya “DESTEKLEME” yönetmek şeklinde algılanmıştır.**

Bu yasal dağınıklığın yanı sıra yönetsel olarak yetkili iki bakanlık ve ilgili çok sayıda bakanlık ve kamu kuruluşunun kooperatiflerle ilgilenmesi birçok sıkıntıyı beraberinde getirmektedir.

Kooperatifçiliğin temel sorunlarının çözülemeyişinde ve ihtiyaç duyulan yasal düzenlemelerin yapılamayışında bu bakanlıklar arasındaki yetki çekişmesi önemli bir rol oynamaktadır.

Bu dağınıklığın son derece ileri boyutlara ulaşması ve yapılan düzenlemelerde kooperatiflerin bilgisine başvurulmaması yüzünden ciddi sayıda mevzuat düzenlemeleri aleyhine yargıya dava açılmış bulunmaktadır. Bunlardan iki yasanın iptali hususu Anayasa Mahkemesine gitmiştir. Ülkemizde bir konuyu Anayasa Mahkemesine götürmenin zorluğu dikkate alınırsa konunun önemi daha çok anlaşılacaktır. Bir başka konu ise Yerel Mahkemede incelenmektedir.

Bunların tümü genel kooperatifçilik ilkelerinin ve ILO kararlarının dikkate alınmayışının birer sonucudur.

Türkiye’de kooperatifçiliğe bakışın bir göstergesi de ekonomik ve sosyal konseyde kooperatiflerin temsil edilmeyişleridir.

Tüm Dünyada iktisadi organizasyonlar birleşerek güçlerini artırırken Ülkemizde kooperatiflerin tür ve sayıları giderek artmaktadır. Dar ve tek amaçlı kooperatif türleri özendirilmektedir.

Konferansın konusu içerisinde kalarak sizlere bir fotoğraf sundum.

Bu tablonun olumsuzluğu bizleri ümitsizliğe götürmeyecektir. Bu tablo Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk’ten sonra kooperatifler konusunda yapılan yanlışlıkların bir birikimidir. Türkiye artık bu konuda da Avrupa standartlarını yakalamak kararlılığı içerisinde.

Türkiye kooperatifçilerinin bilgi birikimi, hükümetimizin kararlılığı ve Avrupa Kooperatiflerinin katkısıyla kısa zamanda hedefimize ulaşacağımıza inanıyorum.

Bu konferansın Türkiye’de yapılmasına karar verdikleri için başta ICA Avrupa Bölge Başkanı Bayan Pauline GREEN’e , ILO Avrupa Direktörü Bay Friedrich BUTTLER’e, Avrupa Komisyonu Koop. Bölümü Başkanı Bay Albrecht MÜLFINGER’e, konferansı maddi yönüyle destekleyen DGRV (Alman RAİFFEİSEN Kooperatifler Birliği)’na Türkiye kooperatifleri adına teşekkür ediyorum. Konferansın düzenlenmesinde emeği geçen ILO Türkiye Temsilcisi Sayın Gülay ASLANTEPE’ye ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Genel Müdürü Sayın Leyla ÖZGEN ÖZCAN’a ayrıca teşekkür ediyorum. Bu konferansa katılan Arnavutluk, Bosna ve Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Romanya, Sırbistan ve Karadağ, Yunanistan temsilcilerini Ankara da görmekten mutluluk duyduğumuzu belirtmek istiyorum.